



## Lov na bakalare u moru Groenlanda

P. Korčulanov, Split

**Brodici dffiliraju kao na paradi. — Alarm: u moru neizmjernost srebrnih riba. — Udice. — Svečan povratak.**

Lov na bakalare je bio uvijek ribolov, koji je kod svih što su mu jednom prisustvovali izazvao interesovanje, zadovoljstvo radi upravo fantastičnih prizora koje im je pružio. Bakalar živi u sjevernim morima između Sjeverne Arktičke Polutke, Atlantika koji oplakuje Groenland i Sjevernih mora, a najdraži je lov za ribare koji idu za njim i preko zona leda. Ima dobro meso, masnu utrobu, organe pune ulja, koje je toliko dragocjeno za djecu protiv čitave serije raznih oboljenja, između ostalog i rahitisa.

To je riba koja zna proživjeti svoj život bolje nego ijedna druga, ali kad je stavljena pred nove metode ribolova lovi se velikom lakoćom i vrlo malim utroškom vremena, te ne zna nego neslavno završiti. Upada lako u zasjedu i svršava tako da zasrebrni svojim trupovima palubu ribarskih brodova. Prisustvovati lovu na bakalare nije stvar svakog dana i za svakog čovjeka.

Brodovi, koji su opremljeni za ovu svrhu, polaze najvećma iz otočja Far-Oër i iz Norveške. Polaze ponosno i uredno ovi veliki brodovi kao da idu na osvajanje Obećane zemlje. Posade pozdravljaju fjordove, koji polako ostaju za njima sa trijumfalnim uzvicima za skori ribolov: znaju po dobivenim informacijama da se jata bakalara vrte kojih stotinjak milja od obale Groenlanda. Putuju prema tim jatima, plove zbiljeno kao da moraju defilirati na nekoj paradi.

Prolaze dani i dani neizvjesnosti. Od bakalara ni siena. Zatim, oko rađanja jutra evo osmatrača, koji daje alarm: vidio je u ledenoj vodi mnogo srebrnastih odsjeva. Bakalari. Sigurno bakalari! Na svakoj lađi počinje frenetičan rad. Pripremaju se alat i sredstva za velik ribolov. Udice se spuštaju u more. Bakalar, za razliku od druge ribe je malo glup — ne razumije da mu je na udici zapečaćena sudbina. Zagriža i ostaje ulovljen. Njegovu smrt nije dobro dati gledati osjetljivim ljudima. Riba se očajnički bori, agonija mu je dugačka. Ponekad ga ribar završi udarcem drvenog bata, koji inače služi da se njime udara po trupu ribe, kako bi joj izišao tako-zvani »bakalar«.

Na svim udicama vise trupla bakalara u deliriju. Ni jedna se ne izvadi iz mora bez ribe. Na svakoj vise životi pri kraju.

Nema sugestivnije i interesantnije slike od prizora jednog obilnog lova na bakalare. Malo ljudi, koji sačinjavaju posadu jedne barke, daju se žustro na posao. Svaki nastoji uraditi za četiri. Bacaju se na spuštanje udica, koje se vrši izvan-

redno brzo i na dizanje ulovljenog bakalara. Čuje se čitava zbrka naredbi, riječi, pokreta. Jato bakalara se tanji, dobija sve rjeđe oblike i najposlije nestaje.

Ako je lov i bio obilan ne vraća se. Plovi se naprijed protiv valova, majstorski se izbjegavaju opasne sante t. zv. »iceberg«, ledeni pljuskovi valova polijevaju po brodu. Od njih se dobro sklanjati u kabine, koje mirišu na sol i ribu. Nastavlja se tražiti jata bakalara, da bi se zaista obilno završio lov, koji je vrlo lijep, ako se odvija u dobrim vremenskim uslovima.

Kad su potpuno iscrpljene mogućnosti krcanja ribom velikih brodova, nailazi vrijeme za povratak. Povratak je uvijek veseo i svečan, kao seoski praznik.

Na obalama i morima otočja Far Oër ili razvedenim norveškim obalama, čeka masa obitelji, rodaka i svijeta sa kopna. Brodovlje dolazi blizu. Sa obale se jakim glasom dozivlju imena članova posade. Pita se, da li ovaj mornar stoji dobro i da li se onom gospodaru broda javila redovna prehlada. O ribi se ne pita ništa, a s druge strane je pobjedonosan ulov toliko vidljiv, sa zadovoljnih lica mornara, da bi svako pitanje bilo suvišno.

Ribolov je bio dobar, kvalitet bakalara odličan. Količina bakalara, koji će se odvojiti za eksport je tolika, da je dovoljna da se od mnogih obitelji odagna strah od nesigurne sutrašnjice. Dugi ribolov je dakle dao svoje dobre plodove. Bakalar, koji sada leži posoljen u stivama brodova, prenijet će se na suho i bit će smješten u spremišta. Najprije treba da ga se osuši u posebnim sušionama.

Na otočju Far-Oër rad na sušenju bakalara je pred neko vrijeme bio dosta različit od modernog sušenja u sadašnje vrijeme. Bakalar se rascjep-ljen na dvoje i dobro posoljen davao grupama žena, koje su ga stavljale sušiti na sunce. Ovo je bio dug i nezahvalan posao, koji se odvijao pod blagim i blijedim suncem. U slučaju kiše sav se ulov morao pokrivati vrećama od jute. To je trebalo izvršiti brzo pred kišu, jer ako je bakalar ispoliievala kiša, gubila se sigurnost za njegovu prodaju.

Sad je sušenje bakalara mnogo brže i stalno se usavršava. Peći za sušenje rade bez prekida i poslužuju ih ljudi, koji dobro poznaju ribu i sve metode njenog konzerviranja. Bakalar je u ovim krajevima izvor života za sve. Ukusna i dobra hrana od bakalara vrlo široko se koristi posvuda i na razne kuhiniske načine. Na najsjevernijem dijelu Evrope bakalar je platežno sredstvo, neka vrst monete.

## Oštećenje tereta

U jednom sporu pred sudom SAD podneseno je potraživanje za štetu, nastalu teretu željeznih uglovnica. Tužitelj je trebao samo dokazati, da je teret prema teretnici ukranc u ispravnom stanju, a da je iskranc u oštećenom. Ako bi to dokazao, na brodovlasniku bi ostao teret dokaza, da šteta nije nastala uslijed nemara ili propusta. Prijava štete podnesena je 6 dana nakon iskrcaja tereta, pa je sud smatrao, da je primalac propustio da pravovremeno podnese prijavu. Ustanovljeno je, da primalac nema dokaza, da šteta nije nastala nakon iskrcaja tereta s broda i zaključeno je da je brod iskrcajem tereta na obalu stavio teret na raspolaganje primaocu.

## Promjenljivo odredište

U jednom sporu prvostepeni sud u Engleskoj presudio je na jedan način, dok je drugostepeni sud presudio suprotno. Interesantno je kakvu će odluku donijeti viši sud, jer druga presuda pruža mogućnost utoka na viši sud.

Radi se o slijedećem: Sudac prvostepenog suda smatrao je ništavnom zaporku u teretnici, koja predviđa promjenu luke iskrcaja u slučaju štrajka ili radnih smetnja u originalnim lukama iskrcaja, držeći, da je protivna predmetu ugovora. Stoga je presudio u korist nekih uvoznika, čiji je teret bio iskranc u Hamburgu umjesto u Londonu i Hullu, a zbog tamošnjih štrajkova. Drugostepeni sud nije zauzeo isto gledište, dapače, smatrao je ne samo da ova klauzula nije protivna, već se smatra priznatim metodom, kad se predviđaju stanovite prilike. Osim toga ovaj sud smatra,

da član 3. Haških pravila ne oduzima strankama pravo da utanače zamjenu za luku iskrcaja, a ovo pravo može se koristiti samo u izvanrednim prilikama, kada nastupe događaji, koji nisu pod kontrolom bilo koje stranke iz ugovora. Ova klauzula ne dozvoljava skretanje, ali u izvjesnim slučajevima dozvoljava promjenu odredišta. Drugostepeni sud je zaključio, da u Haškim pravilima nema stavke, koja bi ovo osporavala i da je ova klauzula ranije upotrebljavana kroz dugi niz godina. Mnogi brodovlasnici, kojih se ovo tiče momentalno su odahnuli — u očekivanju vrhovne presude.

## Rđa kao posljedica uskladištenja

U drugom slučaju radilo se o tome, da li je šteta od rđanja stvarna posljedica unutrašnjih slabosti, vrste ili mane tereta. Nesumnjivo je ustanovljeno, da je teret ukranc u ispravnom stanju, a predan u oštećenom, pa je sud zauzeo stajnište, da je rđanje, o kojem se ovdje radi, neobično velikog stepena i da ovakvo rđanje treba razlikovati od relativno neškodljive površinske rđe, koja se redovno pojavljuje na čeličnim predmetima, ukrancim u sličnim uslovima. Površinska rđa lako se uklanja četkanjem, dok za uklanjanje ovakve rđe treba poduzeti troškove otucanja. Sud je ocijenio, da je ovo jako rđanje posljedica uskladištenja tereta gomoljka tulipana s teretom čeličnih komada i da nije posljedica »unutarnjih mana i slabosti robe«. Po pitanju iskrivljenja pojedinih čeličnih komada brodovlasnici su izjavili, da je posljedica slabog pakovanja, što međutim sud nije uvažio, smatrajući, da su čelični komadi ukranci u otvorenim snopovima podvezanim čeličnim povezima i da je to uobičajen i normalan način pakovanja. Presudom se smatra vozar krivim za štetu, jer savijanje nije smatrano posljedicom lošeg ili nedostatnog pakovanja.